

Փոխ կը հրատարակուի ան օր:
Բաժանորդութեան գինն է թէ Գոյադ և թէ Գաւառաց համար 180 թիւ մէկ Օտմոսկի կանխիկ օտար երկիրներու համար ծախու ծախսըն առնողին վրայ է:
Մէկ թերթի գինն է 1 զուրու:

Փ Ո Ղ

Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ե Ա Ն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Մանուկան տղան առաջին անգամի համար 3 զրո, երկրորդ անգամի համար 2, աւելի անգամի համար մասնաւոր սակարկութիւն կըլլայ:
Կամակը և գրութիւնը պէտք է զրկել ի վէջերէն և անհետացորի թիւ 8. առ Գ. Մ. Շիրմանեան. անվճար նախնիներ չեն ընդունուիր:

ՀԱՏՈՐ Բ.

1289 ՃԼՄԱԶԻԼ ԷՎԷԼ 26

1872 ՅՈՒԼԻՍ 20 ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ

ԸՍՏ Ն. Տ. ՕԳՈՍՏՈՍ 1

ԹԻԻ 217

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻ ՄԻԹ ՀԱՏ ՓԱՇԱՅ

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍ

Երեկ բարեբաղդութիւն ունեցանք մեր բնակեցողայ ծառայողներու Բարձրապետի Միթ հատ փաշայի կայսերական հրամանա՝ Մեծ Եպարքոսութեան Աստիճանին հասնելը:

Այս երջանկաւոր զէպքը՝ Տաճկաստանի համար՝ նոր Գաղաթիւ մը, շքեղափայլ արշալոյս մ'է: Միթ հատ փաշայ, մինչև ցարդ, ոչ թէ նախարարական պերճութեամբ՝ այլ իւր ազատ և լուսաւորեալ մտքը, ժողովրդասէր բնաւորութեամբ և երկրին օգտակար մեծամեծ ձեռնարկութիւններովն նշանաւոր եղած է:

Եւրոպական Տաճկաստանի և Ասիական Տաճկաստանի շատ մը կողմերը՝ ուր որ Նորին Բարձրութիւնը ո'ւնէ պաշտօնով զտնուած է, բնակիչք առ հասարակ պարտաւորուած են ի սրտէ երախտագէտ լինել Օսմ. պետութեան փառքն ու պարծանքն եղող Այս Մեծ Պաշտօնէին, իւր հանձարեղ բաղձանքն ամենուն առջև բարեկեցութեան ընդարձակ շրջանակ մը դնած է, մինչև ցարդ դաւաճեցող կուսակալաց մէջ ամենէն նշանաւորն եղած է: Նորին Բարձրութիւնը՝ որ ի սկզբանէ անսխիւտապէս և անդորրաւետ կենաց օրէնքներուն վարժեցուց իւր կառավարեալները՝ ընդհանրական ջանից և աշխատութեան հետ միացնելով նաև իւր հզօր և ժողովրդասէր բազուկը:

Միթ հատ փաշայի Մեծ Եպարքոսութեան պատուոյն տիրաւոր Օսմանեան պետութեան տարեգրութեանց մէջ, փառաւոր տեղ մը պիտի գրուէ, և Վեհ. Սուլթանին ժողովրդասէր զգացմանց դորձնական արտայայտութիւնը պիտի համարուի. մեր ժամանակները, դեռ այս առաջին անգամն է որ Պետութեան ամենէն բարձր պաշտօնին կը կոչուի մարդ մը, միայն անոր համար որ մեծ հզօղ տէր, հաստատմիտ, առաքինի, լուսաւորեալ, գործունեայ, ժողովրդասէր և անտի փառաց ու շուայլ ցոյցերու առեցող է. միայն անոր համար որ բովանդակ Տաճկաստանի ժողովուրդն հիացմամբ տեսաւ այն անանկալ և գրեթէ անհաւատալի յաւաքիմութիւնը՝ զոր ըրաւ Պաշտօն քիչ առեցի մէջ, Պաշտօնա՝ կայսերանիտ քաղքէն վաթսուն օրուան ճամբով հեռի դաւառ մը՝ իւր ճարտարութեամբ, հազարակցութիւններու դիւրացմամբ, հարստութեամբ, օրինաց պահպանութեամբ, զատարարակութեան ընդհանրացմամբ, վաճառականութեամբ և այլ բաղմաղիմ բարեմասնութիւններով՝ Պոլսոյ հետ մրցելու և քան ըզ Պոլսի գերազանցելու գրից մէջ մտաւ. այս ամենուն սկզբնապատճառն ու զլիաւոր ջանադիրն էր Բարձրապետի Միթ հատ փաշայ:

Տաճկաստանի համայն ժողովուրդներն ակնդէտ կը բաղձային որ Միթ հատ փաշայ իւր արժանեաց համապատասխանող բարձրութեան մը կոչուէր, և ահա մեր Օգոստոսիտ Բարեխնամ Սուլթանն բարեհաճեցաւ իւր հպատակաց այս բաղձանքը պատկերել: Երանելի պէտք եմք ըլլալ մեք, որ Տաճկաստանի կառավարութեան սանձերուն այսպէս կորովամիտ և անձնուէր նախարարի մը ձեռքն յանձնուիլը կը տեսնեմք: Հիմայ ահա ապահով եմք որ Վեհափառ Սուլթանին բարի դիտաւորութիւնները օլիտի դորձադրուին. երկիրն օրհնութեան ձայներով պիտի լնդայ, եւրոպա մեր վրայ պիտի նախանձի և, փոխանակ ինչ ընելիքին վրայ

չուարած տէրութեան մը յենարանն ըլլալու, հզօր դաշնակից մը պիտի ունենայ. այլ ևս պիտի դադրին դաւաճեցողութիւնը, ինչպէս նաև Պոլսոյ մէջ, օրինաց ըմբոստ պաշտօնէից և հարստահարիչ երազակաց ձեռքէն ժողովրդեան կրած տառապանքները, այլ ևս չը պիտի տեսնեմք: Թաղաքական ճնշման պատճառաւ հասարակաց կարծիքն հրատարակող թերթերու ստէպ ստէպ և երկարժամանակեայ դադարումները, այլ ևս պիտի չըլտուին ընդհանուր աղքատութեան երեսէ նեղուող աշխատասէր մարդոց տրտուշները, վասն զի Միթ հատ փաշայ պիտի հարէ երկրագործութեան, արուեստից, հովուութեան, վաճառականութեան, զրաւանութեան և կրթութեան զարգացմանը. ուրեմն փութամբ ամենուն աչքի լոյս աւետելու, հասարակութեան հետ ուրախակից ըլլալու և սպասելու որ, ընդհանուր բարեկարգութիւնը անյապաղ հաստատուելով, Նոր Ասիական ըսկիւնը:

Այս բերկրալի ժամերուն մէջ, մուսնաք անցելոյն աղէկաւոր վիճակը, և մաղթենք որ երկիրը հաստատ պահեն մեր Թագաւորին իւր փառահեղ Գահուն վրայ և յաջողեն Նորա այս արժանեւոր տիրաւորին Պաշտօնէին աշխարհացէն ձեռնարկութիւնները:

Մանաւորապէս, մեր Ազգին համար ալ խօսելով, ահա Միտ. հաթ փաշա՝ ահա խրիմեան, երկուքն ալ խղճահար և զեղեցիկն ու վսեմին յարեալ, երկուքն ալ դաւաճեցել եկած և իրենց համար հնարաւոր եղած ամենաբարձր պաշտամանց կոչուած, աղքատին խրճիթն և արքայական շքեղաշուք պալատն հաւասարապէս իրենց ծանօթ. այս դերադանց հանգամանօք՝ անշուշտ Հայու ճակատագրային համարուած դժբաղդութեանց վերջ պիտի տան, նըման այն մեծամեծ Մարդոց, որք իրենց բարեբախտութիւնը ժողովրդին հանգստեան մէջ կը փնտենէ, որոց ամենամեծ հաճոյքն է ընկերային վերքերը բուժել, որք միլիոնաւոր սրտից մէջ իւրեանց առաքինական գործոց անյինջ հեռքերը կը թողուն և որք իւրաւամբ արժանի կը լինին ՊԻՒՅՍՁՆ կոչուելու:

Երանի այն թաղաւորին՝ որոյ կամքն իւր հպատակաց անդորութիւնն է, որու պալատին դռներէն ներս կը մտնէ արդարութիւնը՝ ազատ յաղթական և փառաւորեալ, որու կեանքն, ոչ եթէ ահեղասատ զինուոց և բանակաց՝ այլ ժողովրդոց սիրոյն վրայ հաստատուած է. որ ոչ եթէ իբր տէր՝ այլ իբր զթաւառու և խընամածու ՀԱՅԹ կը վարուի իւր հպատակեցող հետ. ամենքն ի սրբաւ տէրն զինքը, ինքնաբերաբար կը մեծարեն և անսպառ դօհաբանութեանց միջոցաւ կը հուշակեն Նորա անունը:

Տաճկաստան այսօր ունի այդ Թագաւորն՝ որ եռանդուն, ընտիր զաղաքացէտ, ուսմանց և յառաջդիմութեան ծախալի, յիշատակաց արժանի մեծադորձութեանց սիրահար Մարդ մ'իւր զեղեցիկ փափաքանաց դորձադիր կը կարգէ. մեղ կը մնայ ուրիմ օժանդակել ըստ կարելի հորդելու քաղաքակրթութեան այն երանաւետ ուղին՝ որ այս օրէն որոշապէս կը բացուի ընդհանուր Տաճկաստանի համար:

ԿԵՅՅԻ՝ ՕԳՈՍՏՈՍՓԱՌ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՍԷՐ ԽՈՒԼԹԱՆՆ ՄԵԾ
ԱՊՏ-ԻՒԼ-ԱԶԻԶ ԽԱՆ
ԿԵՅՅԻ՝ ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻ ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍ ԵՒ
ԱՌԱՔԻՆԻՆ ՄԻԹ ՀԱՏ ՓԱՇԱՅ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՕՐԻՆԱԾ ԶՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ահաբանիկ իր մի որ կրնայ Պօլսոյ մէջ անհետեւ զամբարանի:

Իրանտիկ կառավարութիւնը, իւր առաջին քարտուղարէն ներկայացեալ, տուգանքի դատարարութեան և քսան և հինգ Անգլիայի ոսկի տուգանք ՕՊԻՐՆ անուն իրանտալոյն՝ զոր ոստիկանութեան դործակալները ծեծեր էին ժողով մի ցրուելու ժամանակին: Վերջին տարւոյ դարձան միջոցին Անգլիոյ դաշնաժողովի իշխանը Տուպլին ճանապարհորդութիւն մընելով բնականապէս դրուատեաց առարկայ եղաւ կառավարութեան բարեկամաց կողմանէ: Այս դրուատեաց ազդեցութիւնը նուազեցնելու նպատակաւ, իրանտալոյն ընդդիմական մասն որոշեց Տուպլինի զայտալայրին մէջ ժողով մի կազմել, որիմէ իշխանին աչաց առջև, Փոխարքային իրաւադիտաց խորհուրդէն առնելով, յարմար դատեց օրէնսդրութեան զօրութեամբ ժողովը խախտել:

Ուստի հազիւ ժողովականք ցոյցեր ընել սկսած էին, ոստիկանութիւնը միջամտեց, իրանտալոյն դէմ դրին և վերջապէս գաւազանի հարուածներ տեղի ունեցան:

Հարուածեալներէն մին ՕՊԻՐՆ, որոշեց բողոքել և ի դատ կոչել զփոխարքային և տէրութեան առաջին քարտուղարին: Սահմանադրութեան տրամադրութեան համաձայն, փոխարքային դէմ եղած դատաստանի հրաւերն չընդունուեցաւ, բայց դատն առաջին քարտուղարին դէմ շարունակելով, այս վերջինը դատապարտուեցաւ ինչպէս վերը քարտուղարին տեսնելի վճիռը զարմանալի է մանաւանդ անոր համար որ իւր սկզբունքը կառավարութեան ըստանձնած իրաւունքը կընդունի: Բայց միանգամայն կը յաւելու թէ կառավարութիւնը չարաչար կերպիւ գործադրեր է այս իրաւունքը, թէ պէտք էր որ ժողովը սկսելէ առաջ՝ անոր խափանուիլն իմաց տրուէր, և թէ ոստիկանութիւնը պարտաւոր էր ազդարարութիւն ընել նախ, յետոյ համոզել ջանալով խմբերը ցրուել և վերջապէս մի միայն ինքզինքը պաշտպանելու համար դաւաղանի միջոցին գիմել: Այս պատճառներով ահա առաջին քարտուղարը՝ կառավարութեան ներկայացուցիչը և ոստիկանութեան գործող և ընթացիկ պատասխանատու նկատուելով, քսան և հինգ ոսկույ տուգանքի դատապարտուեցաւ:

Պ. Ա. Ղ. Ղ. Ի. Ա.

Վերսայլէն ուղղուած թղթակցութեան մի հետեւեալը կը քաղեմք:

Խոչըր լուր մի կայ որ առկալին զըրուցի ձեն ունի բայց կրնայ յերակա նութիւն փոխել: Կըսուի թէ Պ. Քիէր 230 անձանց ցանկ մի պատրաստել կուտայ Ս. Պ. ժողովոյ ծերագոյն անդամներէն բաղկացեալ: Ի՞նչ բանի համար է այս ցանկը, պիտի հարցնէք ինչ. մի. թէ՛ Հասարակապետութեան նախագահը ծերակոյտ մի կազմելու գիտաւորութիւն ունի: Ծիշտ դուշակեցիք. մի. այն թէ սպառող ծերակոյտը «ծերոց խորհրդարան» պիտի կոչուի:

Այս է ահա պատմութեամբ, ծերակալութեան կը գտնուին, բայց ես կը յայտարարեմ թէ անոնց թուէն չեմ. գիտե՛ք թէ երկար ժամանակէ ի վեր Պ. Քիէր երկու խորհրդարան հաստատելու գաղափարը կը անուշանէ, զոր, անշուշտ եղիք, ի գործ պիտի դնէ, կամ պիտի առաջարկէ որ դնեն: Հասարակապետականաց պիտի ընէ:

«Ձեզ չնորհած Սահմանադրութիւնն չէ կարող զէնք դժգոհացնել վաճառի առաջին յեղափոխութեան Սահմանադրութեան վերայ ձեռք է:» Մի. ապետականաց հարկաւ ուրիշ ընդուն մի պիտի ընեն. «Մի. ապետական հիմնադրութիւններ կը փախաքիք, և ես կուտամ ձեզ զանոնք. ի՞նչ փոյթ անունը, բաւական է որ իրը ձեռք բերէք, երկրորդ խորհրդարան մ'ունենալով թագաւորութիւն մի պիտի ունենաք առանց թագաւորի. ծերոց խորհրդարանը յեղափոխութեան դէմ բարեկարգութեան վաճառ մի պիտի լինի:

Եթէ կը վախնաք որ երկրորդ չափազանց արմատական Ս. Պ. ժողով մի զըրկէ մեզ, այն Սահմանադրութիւնը, որ միտք ունիմ առաջարկել ձեզ, զայն լուծելու օրինաւոր միջոցները պիտի մատակարարէ ձեզ. այդ Սահմանադրութեամբ կառավարութիւնը լուծելու իրաւունք պիտի ունենայ այն պայմանաւ որ ծերոց խորհրդարանը հաւանութիւն տայ առանց որոյ կառավարութեան իրաւունքն անդորձագրելի պիտի լինի: Այս երաշխաւորութիւնը բաւական է պահպանողականաց շահերն ապահովելու համար:»

Ասոնք ընդունելի պայմաններ են, Հասարակապետականաց ուղածն այն է որ հասարակապետութիւնն անխախտ պահուի. թագաւորականաց ուղածն այն է որ ընդհանուր ընդհանրութեան ազդեցութեամբ արմատականացնալ հասարակապետական հիմնադրութիւններ չը հաստատուին: Մնացեալը, այսինքն, մի. ապետութիւնը մի. ապետականաց, կամ ճշմարիտ հասարակապետութիւնը հասարակապետականաց, ժամանակին բերմանը թողուէ:

Խեղադրութիւն է ընդունել Պ. Քիէրին վերապահած առաջարկութիւնները՝ երբ ի լըյս դան: Դժուարին ամենուն փափաքը լնուլ, բայց երկու չարեաց փոքրագոյնն ընտրելու է. Հասարակապետութեան և, կը յաւելում, երկրին համար ամենէն մեծ վտանգն այն է եթէ Պ. Քիէր հրամարի, մինչդեռ Ս. Պ. ժողովը երեք քառորդը մի. ապետականներէ կը բաղկանայ: Սպառնայ անանցն է որ սպառնալի պիտեն, Սպառնայ: Ս. Պ. այժմ էական խնդիրն է հասարակապետութեան պահպանութիւնը:

Պաշտօնի Ս. Պ. ժողովին ձախաւ կողմեան անդամաց և Պ. Քիէրի մէջ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ. նախագահական վերջին ընդունելութեան մէջ զրեթէ միայն հասարակապետականներ կային, որք ապահովեցին Պ. Քիէր թէ կրնայ իրենց աշակերտութեան վերայ վստահել:

Հասարակապետութեան նախագահը գոհ լինելով այս մեծ և համակրական ցոյցէն, և մեծ ուրախութիւն զգալով ըսաւ, «Խոստացայ հասարակապետութեան անխաղաղ փորձն ընել, իմ խոստումն պիտի պահեմ, անկէ ալ աւելին պիտի ընեմ, իմ բոլոր անձնական փառքերս պիտի նուիրեմ հասարակապետաց կառավարական ձեռք, որոյ ներքեւ միայն այսօր Գաղղիա կրնայ անվտար ապրել:»

Այս մի քանի բառերը յուլիս 12 ի նստին մէջ գործադիր իշխանութեան գլխոյն արտասանած խօսքերուն հաստատութիւնն են և կարելի է նախագաւազել թէ Ս. Պ. ժողովը արձաւ կուրդէն առաջ՝ Նախագահին արտասանելիք պատեհաբանութեան նիւթը ինչ պիտի լինի:

Ս. Մ. Ե. Ի. Վ. Ա.

Նոր փոփոխիկ մի կը պատրաստուի իշխանի եղբայրներուն վերայ, որք

դեռ հազիւ մի քանի տարի կայ՝ արիւնայից և երկար պատերազմի թատրոն եղան:

Բիւ-Նանէրօն ընդունուած լուրերը խիստ ծանր են և այնպէս դուշակել կուտան թէ՛ քիչ ատենէն Պրէզիլիոյ և Ս. Պ. ժեյնի հասարակապետութեան մէջ պատերազմ պիտի հրատարակուի: Այս երկու տէրութեանց մէջ զըտուած անհամաձայնութիւնը հետեւեալ պատճառէն յառաջ եկած է:

Երեք տէրութիւնք՝ Պրէզիլիա, Իւրիւկիւի և Ս. Պ. ժեյնի հասարակապետութիւնը, Լօբէզ մարաշխտը, որ Բարակուէի նախագահն էր, տապալելու պատրուակաւ այս ազգին դէմ պատերազմ հրատարակեցին: Յարձակողական դաշնագրութեան մէջ մեկին կերպիւ պայման դրուած էր թէ երեք դաշնաւոր տէրութիւններէն և ոչ մին կարող էր երկիր դրաւել: Բայց պատերազմը լինալէն յետոյ ծածկեալ տենչանքներն հրապարակ ելան:

Պրէզիլիա, առանձին դաշնագրութեամբ, խոստանալով Բարակուէի հողական ամբողջութիւնը պաշտպանել, Ս. Պ. դեռ ինքեքրը գտնուած անչափ երկիրն իրեն սեպհականեց, Ս. Պ. ժեյնի հասարակապետութիւնն ալ իւր կողմէն Շաքօի ընդարձակ դաւառը բռնի յափշտակելով զինուորականապէս զրաւել տուաւ զանի:

Իւրիւկիւի միայն՝ քաղաքական պատերազմներով պառակտեալ՝ ոչինչ կըրցաւ ստանալ և այսօր այս նոր կռուին մէջ ինքզինք սպառնական դիրքի մի մէջ կը գտնէ, ինչպէս ինքը ժամանակին իր դրացւոյն անկախութեան ըստառնացաւ:

Ահա այս պատճառաւ Պրէզիլիա և Ս. Պ. ժեյնի հասարակապետութիւնը դիւրար ամբաստանելով թէ՛ դաշնագրութեան պարտուց դէմ՝ մեղանշած են և թէ աշխարհակալութեան մասնաւոր ծրարողիւններ ունին. պատերազմի համար մեծ պատրաստութիւններ կը փառեն:

Եթէ՛ ինչպէս չափ հաւանական է Ս. Պ. երկրին և Շաքօի դաւառին դըրաւումը նոր կռուի մի պատճառ տայ, արեւելեան Պանիոն իր հիւսիսային և հարաւային դրացիներուն հրաւերին անսալով այս պատերազմին մէջ պիտի ներդրուի. և Պրէզիլիոյ որ Պրէզիլիոյ և Ս. Պ. ժեյնի հետ գէշ յարաբերութեանց մէջ կը գտնուի, իր երկրին ուսմանը մինչև ստորին Բարակուա տարածելով Ս. Պ. ժեյնի Ուլիանոսին մատենալու համար ունեցած ծրարիւն ի գործ դընելու յարմար առիթ մի պիտի ունենայ: Եթէ այս կռիւը ծաղիկ, Եւրոպայի վաճառականութիւնը մեծ փառներ կրնայ կրել. բայց յուսալի է թէ արեւմտեան ծովային տէրութիւնք ամեն ճիշդ չ'պիտի խնայեն նոր արկածներու առաջն առնելը համար:

ՍՈՎ. Ի. ՊԱՐՄԱՍՍԱՆ

Պարսկաստանէն մայիս 30 ամսաթըւով գրուած նամակէ մի հետեւեալը կը քաղեմք:

«Ս. Պ. ժեյն ամենէն աւելի Համասանի մէջ սոսկալի եղած են և կը շարունակեն դեռ. մարտ ամսոյ մէջ մեռելոց օրական թիւը 70 էն հարիւրի կը հասնէր:

Պիտիները սայլերու վերայ գիշուած ընդարձակ փոսերու մէջ նետուելով քիչ մի հողով միայն կը ծածկուէին. երկրին այս մասին մէջ մարդակերութիւնն անհետիւ կերպիւ տարածուած է. պղտի տղաքներն իրենց ծնողաց ձեռքէն յափշտակուելով կը խողովորին և

կուտուին. նիւթական միջակ կարողութեան տէր անձինք պատառ մի հացի համար իրենց ամեն ստացուածքը կուտան: Թէհրանէն թղթակից մի մեզ կ'իմացնէ թէ նոյն քաղաքին մէջ 106,000 անձինք սովէ մեռած են:

Ս. յնպէս կը հաշուեն թէ ամբողջ Պարսկաստանի մէջ սովամահ մեռնողներուն թիւը 3,000,000 ի կը հասնի: Ս. Պ. ժեյն գիտէ թէ ինչպէս պիտի վերջանան այս ամենք. քրիստոնէայ ազգաց ողորմածութիւնն այս երկրին մահմետականաց վերայ մեծ ազդեցութիւն ըրած է:

Ս. Չ. Ս. Յ. Ի.

Կ. Պօլս 19 յուլիս 1872.

Խմբագր. Փողոյ.

Օրագիր որ քանի մը շաբաթէ ի վեր է Ս. Պ. ժեյնի վարժարանի նկատմամբ տարաձայնուած դուհիկ զրպարտութեանց գործիք ըլլալով՝ անոնց ճշմարտութեան և հաստատութեան կերպարանք մը տալու, և հետեւաբար յիշեալ վարժարանը ի հիմանց տապալելու բաղձաժամանակեայ թշնամական նպատակը ի զուլի հանելու համար ամեն ջանք և ճիւղ կը թափէ, այս անգամ իր անցեալ շաբաթ աւուր թերթովը տաճկական լեզուա նամակ մը հրատարակած էր, որուն ինչ աստիճանի . . .

. . . և խառնել մէկու մը անարդ գըրչի արդիւնք ըլլալը անշուշտ ընթերցողք քան զիս լաւ դատած են:

Յիշեալ տաճկական նամակագիրը՝ Փանոսեան էֆ. ի նպատուար եղող զըրիշներն կը վատաբանէ առարկելով թէ այդ զըրիշներն առանց իրենց անկախութեանը նայելու հրապարակ նետուած են սոսկ զՓանոսեան էֆ. դավաւան նըպատակաւ, և վերջէն կերպով մը իր արհամարհելի գրչին փայլ կուտայ իր խոստովանող ճշմարտութեան, և խառնարանէր զըրիշն աստ անդ ավուած թունաւոր սպառնալիքներէն մաս մ'ալ ինքն ընդունելով՝ յայտարարելով ինքու հրապարակ կը նետուի և կընէ, «նախ և առաջ Պատրիարքարանի պարտքն է Ս. Պ. ժեյնի վարժարանը գոցել:»

Որ և է խօսքի մը յարգ ընծայելու համար, նախ զայն խօսող անձին յարգ ընծայուելու արժանի մէկն եղած ըլլալը ուշադրութեան առնելու է. մենք այդ մարդը ճանչելու գաղաղութիւնն ունինք, և զիտենք թէ նա Ս. Պ. ժեյնի վարժարանի յանձնարար զրպարտուելէն ի վեր Օրագիր հետ սկսող յարաբերութիւնն մը հաստատուած՝ զրաւորապէս կ'օժանդակէ անոր, և այս անգամ ալ ամբողջ երկու տող պտորագրութեամբ և տաճկաբարբառ յօդուածով զիմա կաւորեալ կը յարձակի դարձեալ նոյն վարժարանին վրայ, և զՊատրիարքարան զայն դոցելու կը հրաւիրէ, թե՛ ինչ խորհրդով բնաւ որ իր այս հըրաւերը արհամարհելի պարտքի մը կենթարկէ զՊատրիարքարան, որոյ համար իր խօսքը ճանձի բզզանքի չափ արժէք չունենար:

Ս. Պ. ժեյն մեծ ցաւ է մեզ տեսնել որ սոյնպիսիք առանց իրենց վարած կեանքը ի յուշ անելու, կեննեն իրենց աստիճանէն, ուսմանէն և չափէն վեր խնդիրներու մէջ կը նետուին, և ինքը զինքնին ծաղու և կատախանաց ենթակայ ընելէ զատ ուրիշ արդիւնք մը չեն ունենար. յիշեալ նամակագիրը իմէ, իր ծիծաղելի վճռոյն նայելով՝ ձեռքը դըրի առնելու կարողութիւնն (°) ունէր, և զրախան աստիճանէն օրինալը տեղեակ էր, երբէք չի պիտի յանդգնէր հրապարակաւ ելնել այնպիսի խօսք մ'ընելու, որ դատելու և արամախոհեա

լու անկարող ռամիկ և տղետ անձանց միայն կը պատկանէր, վաճ անոր որ այս պահեաց գրութիւններն իրեն թերթին մէջ հիւրընկալելով՝ իւր նշանաւոր բան մը հասարակութեան կը ներկայացընէ, և զանի իր ստակովը գայթակղութեանց խորխորատը կը դահապիտէ, «վաճ այն միկ, յոյր ձեռն դայցէ գայթակղութիւն»:

Այդ տարորդինակ նամակագիրը Սա մաթիոյ երկու հոյակապ վարժարաններն ալ կը ներկայացընէ մեզ. բայց մենք զանոնք իրմէ առաջ տեսնեմք. ինչ մեծ դործ. Պօլոյ մէջ ատոնցմէ զատ բնաւ վարժարան չի ունէր չէ՞, ինչ կը պարծենաք չէ՞րէն հոյակապութեանը վրայ. անի ստակ մը չընէր. տեսնենք ուսումնական վիճակն ալ հոյակապ է. նիւթականէն ինչ լուր. . . . Ստաւոճոյ ողորմութիւնը հասնի:

Բանի մը խօսք ալ մեր Օգոսէն Սա զայն:

Դուն, Պարոն, չտեսական պարծանք կ'իմացնես փանստան էֆ. ի թէ 'Նունեան (1) վարժարանի համար. Էֆ. բիանո մը ծախսու առնուած է. մէք ալ կ'իմացնեմք քեզ որ այդ բիանոն 'ի չորհրջ փանստան էֆ. ի ծախսու առնուած է. քանզի եթէ փանստան էֆ. իր նոյն իսկ Սամաթիոյ մէջ բիանոյն պատճառաւ ունեցած բաղմաթիւ հակառակորդաց ջանիցը հակառակ՝ Սամաթիոյ մէջ բիանո չը հաստատէր, հիմայ 'Նունեան վարժարանն չէ թէ բիանոյն, այլ և 60 փարանոց տղայական Բեֆ. ի մ'ալ երես տեսնելիք չունէր. . . . Էֆ. այս ըսածնիս կարդացած միջոցիդ բան մը չի հասկընաւ, միթալ գլխով խորհէ, և այն ատեն ինչ ըսել ուզելիքս. լաւ 'իմիտ կ'առնուս:

Նամակս պիտի ստորագրէի, երբ յանկարծ միտքս եկաւ այս առթիւ քանի մը խօսք ալ Սամաթիոյց ընել:

Դուք Օրագրի և նորա համաժողովներուն արբանեակ եղող Սամաթիացիք, որ ինքզինքնիդ յայտնապէս Աղապեանի թիջամի կը խոստովանիք, և զփանստեան էֆ. կը հալածէք, ափսոս ձեզի, որ պատմութեանց էջերը սղդատեաց, նախանձոտ, յառաջդիմութեան թշնամի և այլ ասոնց նման անակամներով պիտի սկսնէք, չորս տարուան մօտ ժամանակ ձեր հարիւրաւոր աղջկանց գրեթէ ձրիապէս ֆիզիկական, բարոյական և նիւթական մտնող մատակարարելու ծանրակշիւ բեռը ստանձնող անձնուէր մէկու ասանկ վատաբար փոխարինութիւն ընել, ամօթ ձեզի, երախտամուռաց և անօրինակ էակներ, ամօթ, և դարձեալ ամօթ. պիտոյա՞նք անհաս ձեռքեր, կըսէ Տաճկական առածը. մերս ցումը այս կերպով չըլլար. ինչ կը կարծէք, ձեր այս եպիւրեի ընթացքովը ըզփանստեան էֆ. յուսակտուր ընել. կը ծիծաղինք վրանիդ, և ձեզի համար սա միայն կըսեմք. «Հայր, թող դոցա զի ոչ դիտեն զինչ դործեն»:

Բայց մենք չենք զարմանար ձեր այս չարաբարոյ վարմունքին վրայ, վասն զի այս առաջին անգամը չէ, որ դուք ձեր բարբառարներն այսպէս կը քարկոծէք, ձեր վրայ կը ճշմարտի սա հեռակալ առածը թէ՛:

Դեք հակառակ են միմեանց, բայց 'ի կորուստ մարդկան միաբանին:

Ռօտովթօ, 16 յուլիս:

Խմբագր. Փոլոյ:

Բաղադրիս մէջ այս տարի մանկանց վրայ հիւանդութիւն մի ճարակած է:

(1) Բոլոյ ներքին մեզ ընթերցողը, եթէ ստիկ այս տետրը կուտայի յիշեալ վարժարանին, վասն զի Աղապեանի անուամբ վարժարան չկար ճանչել Սամաթիոյ մէջ:

որ է երեսներուն մէկ քովն ականջին ետևի կողմէն սկսեալ դէպ 'ի ծնօտը տարածուած ուռ մը. 40էն աւելի մանկունք, 6 ամսականէն հինգ տարեկան, այս հիւանդութեան ենթակայ եղան, բարեբաղդաբար վտանգ տեսնուած չէ և զրեթէ առանց դեղի կ'անցնի և արդէն իսկ անհետանալով վրայ է:

Բաղադրիս Ս. խաչ թաղին վարժարանն երկու ամիսէ 'ի վեր գոցուած է. խեղճ մանկան ժողովներուն մէջ կը թափառի. քանի մը բարեպետ անձինք մատուցել են վերստին բանալ վարժարանը և աղջին դասակաց դաստիարակութեանը հոգ տանի:

Խոստանալով ընդ փոյթ կարեւոր լուրեր հաղորդել Ձեզ՝

Մամ Էն:

ՎՕԻԹԻԻ ՄԵԿ ԽՕՍԳՐ

Ոմանք կը կարծեն թէ՛ զանազան պատճառներ մէջ բերելով, և 'ի խոհուն մը տաց առջև, 'իրենց իմաստակ վաստեւորով աղջին խաղաղ դործունէութիւնն յուղող ու վրդովող լրագրները պէտք չէ որ ժողովուրդն ընթերցու, որպէս զի քաջալերութիւնք պակսին և աղջին 'ի վստա շարժող զրեթերը անհետին հըրապարակին մէջէն. ընդհակառակն, մեք այնպէս կը հաւատամք որ, թերթ մը՝ բաւական է որ գեւհակական լեզուաւ չը հայհոյէ, որչափ ալ անհեթեթ տեսութիւններ ընէ՝ սկզբունքներ հրապարակէ և կարծիքներ պաշտպանէ, դարձեալ պէտք է որ աղջին այդպիսի խմբագրութիւն մը՝ թէպէտ ակամայ՝ սակայն ինքնաբերաբար պատճառ կ'ըլլայ, որ Աղջին ճշմարիտ չահուց և ժողովրդեան մտաց արթնութեանը փափաքող թերթեր՝ նորա տարածած դաղախարաց արժէքը կ'ընեն, և նոցա՝ աղջին համար. ինչ նշանակութիւն ունենան որոշակի ցուցնեն. ուստի հարկ կը համարիմք դիտել տալ Մանդուկի յարգոյ խմբագրին՝ թէ իրաւունք չունի պահանջել ժողովուրդէն որ այս կամ այն թերթը չը կարդան. հրապարակային քննադատ զրեթ մը՝ որչափ ալ զէշ ըլլայ, դարձեալ նոյն իսկ իւր գէշութեան համար՝ օգտակար է, և անհընարին չէ յուսալ թէ օր մը թերես պարագայներն այնպէս յարմարին որ 'ի յուսութիւն զակատող խմբագրութիւն մը՝ աղջին բարեաց պատճառ ըլլայ և նորա 'ի նպատո զրեթ շարժէ. արժան է հետեիլ Մեծին Վօլթերի՝ որ կաղաղակէր. ամենէն զէշ համարուած զըրութիւններն ալ 'իրենց մէջ օգուտ կը պարունակեն:

Ն Ե Բ Ի Ն

Կայսերական հրամանաւ Պատերազմական պաշտօնէին յանձնուելէ թնդանօթարանի վերադառնալու թիւը:

Թնդանօթարանի նախորդ տեսուչ Մուսթաֆա Սուլիմ փաշան Նէնի-Շէհի-րի ընդհ. կառավարիչ անուանեցաւ:

Աղբիւստալոյցի նախորդ կառավարիչ Մուսթաֆա փաշան ընդհ. կառավարիչ անուանեցաւ Սպարտայի, որոյ հետ միապան հաս Պարտուր և Թէքքէ սանհախները:

Պախտի նախորդ կառավարիչ Սուրչիւ փաշան Բեթթաֆէտայի գաւառին և Գարա-Հիսար սանճախին ընդհ. կառավարիչ անուանեցաւ:

Հիւսուպէի նախորդ Դեֆթեր-Դար Սալիմ Էֆենտին Ինկիլաբի Դեֆթեր-Դար անուանեցաւ:

Բարձր. խափն իւր բաժանման աւա

լի օրը նաւակաւ Պէպէք դնացեր և նախորդ Մեծ Եպարքոսին հետ ընդերկար տեսակցեր է ուր կը դաժնուին եղեր Սուրբարութեան Բ. Ստենին նախագահ Վահմ. Բեամիլ փաշան:

Բարձր. խափն Լ. միկէն վերադառնալով յաջորդաբար Բարձր. Մահմուտ Նետիմ փաշային, Սալթէթ փաշային, Աւարո-Հուսէպարիյ լիազօր գեապան կոմս Լուստֆին, Գերմանիոյ դործա. կատար Պ. Բաթովիյին և տերութեան սերիշ բարձր պաշտօնատարաց պայքու. թիւներն ընդունեց:

Հետեւապէս Ն. Բարձրութիւնը Խզգէտովն անուն շողենաւ մոնէրով՝ Տօլմա-պահճէի պալատը դնաց Վեհ. Սուլթանին իւր հրաժեշտը մատուցանելու:

Ն. Վեհափառութիւնն արժանաւայել ընդունելութիւն մ'ըրաւ Բ. խափին:

Բարձր. խափին երկրորդ օրդի Խալաֆիմ փաշան, որ օգտիօնութեան համար իւր հօրմէն քանի մ'օր յառաջ Պօլիս կը գտնուէր, դեռ քանի մի ժամանակ մայրաքաղաքս կենալու դիտաւորութիւն ունի:

Հետագայ Ծամանեան դեպքանա. տան առաջին քարտուղար Խրիստի Էֆենտին չորրորդ կարգի Ծամանի պատւանշան ընդունեց:

Բէտիֆ փաշան՝ որ Կրէտէի կղզոյն ընդհ. կառավարիչ անուանեցաւ՝ երկուշաբթի օրն Արքունի նաւարանի յատուկ շողենաւով մայրաքաղաքս մեկնեցաւ յիւր պաշտօնատեղին:

Մայրաքաղաքիս Լա Թիւրքի լըրաղիւրը բժշկական Եֆէնտին մ'առնելով 1870 տարուոյ դեկ. 22էն սկսեալ մինչև 1871 դեկտեմբեր 12 Պօլոյ մէջ պատահած մեռնաւորներուն վիճակագրութիւնը կը հրատարակէ լուսնական ա. միւսերու հաշուով:

Շէվկիւլ ամսոյ մէջ 504 մահմետական, 320 քրիստոնեայ և 60 հրեայ՝ այսինքն 884 հոգի մեռեր են՝ որոցմէ 463ը երիկ մարդ և 419ը կին են եղեր:

Զիլքատէ ամսոյ մէջ մեռնողներուն թիւն է 1013, որոցմէ 497ը երիկ մարդ և 518ը կին են, և որոցմէ նաև 493ը մահմետական 419 քրիստոնեայ և 101ը հրեայ են:

Զիլիսէֆէ մէջ, 410 մահմետական, 474 քրիստոնեայ և 60 հրեայ են մեռեր, ընդամենը 894 հոգի որոցմէ 432ը երիկ մարդ և 442 կին են:

Մեֆէր ամսոյ մէջ 369 մահմետական, 333 քրիստոնեայ և 60 հրեայ են մեռած, ընդամենը 789 հոգի՝ որոցմէ 423ը երիկ մարդ և 359ը կին են եղեր:

Բէպի իւլ էփլէի մէջ 412 մահմետական, 347 քրիստոնեայ և 53 հրեայ՝ ընդամենը 812 հոգի որոցմէ 360ը այր և 432ը կին են:

Բէպի իւլ ալըրի մէջ 401 մահմետական, 364 քրիստոնեայ և 56 հրեայ մեռած են, բոլորը 818 հոգի, այսինքն 431 այր և 367 կին:

Ղէմաղի իւլ էփլէի մէջ 481 մահմետական, 346 քրիստոնեայ և 70 հրեայ մեռած են բոլորն 897 հոգի՝ այսինքն 432 այր և 463 կին:

Ղէմաղի իւլ ալըրի մէջ 435 մահմետական, 316 քրիստոնեայ և 44 հրեայ մեռած են, բոլորն 831 հոգի, այսինքն 366 այր և 349 կին:

Բէֆէպ ամսոյ մէջ 550 մահմետական, 505 քրիստոնեայ և 81 հրեայ մեռած են, բոլորն 1136 հոգի, այսինքն 596 այր և 809 կին:

Շապան ամսոյ մէջ 330 մահմետական, 775 քրիստոնեայ և 280 հրեայ մեռած են բոլորն 1885 հոգի՝ այսինքն 960 այր և 925 կին:

Բամաղանի մէջ 910 մահմետական, 835 քրիստոնեայ և 320 հրեայ մեռած են, բոլորն 2,065 հոգի, այսինքն 1,060ը այր և 1,005ը կին:

Խափառարի հրկիւղեց 'ի նպատաւ բացուած հանդանոցութեան մասնաժողովը յիշեալ քաղաքին կառավարչին նախագահութեամբ բացուած է և կը բաղկանայ հինգ նշանաւոր անձանցմէ որք են Գրիգոր Էֆենտի Պահճէպան օղու, Հաճի Միւրան Սալթան Էֆ. Մինաս Էֆ. Մարաս օղու, և Ժան Էֆ. Զօկրաֆօրուս:

Յիշեալ հրկիւղեց բաշխելու համար դուրմարուած ստակին մեծագոյն մասը Վեհ. Սուլթանին շնորհած 5000 Օսմ. լիրաներն են:

Բացուած ուրիշ հանդանոցութիւններն դեռ խիստ քիչ արդիւնք մի յառաջ բերած են:

Երկուշաբթի օրը, կէս դիշերուան մօտ Բանկայի մասն մի վերնոյորդը բռնկելով հրդեհն երեւան ելաւ:

Գրացիք նոյն ժամայն արթննալով յաջողեցան դիպուածին առաջըն առնուլ:

Սոյն դէպքը մեղի պատմող անձը հետեւեալ հարցումը կընէ:

Ինչո՞ւ համար կառավարութիւնը թոյլ կուտայ որ Բանկայի մէջ փայտայէն կ'ընեն, տուններ մինչդեռ Բերայի վերջին հրկիւղութենէն 'ի վեր առանց քաղաքն ըլլալու տուն չի կոծարարուէ:

Ս. անշուշտ անկանոնութիւն մ'է. Կիւրակէ վիշեր Գաւոր-Պիւղ, Մեօ հիւրարար ըստած զգոնալարին մէջ զօղութիւն մի տեղի ունեցեր է:

Զուլ առնել համար սպասաւորը յիշեալ Կիւրակէ գետերն ու պատահանները բաց թողելով դնացեր էին:

Չարագործք սոյն անգղուութենէն օգուտ քաղելով ներս մտեր և բաւական բան զողցեր են:

Ուշաքէն յուլիս 16 թուով Զմիւռ. նիւյ իմբարտիալ լրագրոյն հետեւեալը կը գրեն:

«Վ. յա տարի Մեքքէն դարձող հասններն իւրեւ դերի ոմանք մէկ, ոմանք երկուք և ոմանք երեք խաչիկ աղաքներ բերին:

Տեղական կառավարութիւնները յիշեալ տղայոց տերերուն վերայ երբեք դիտողութիւն մի չըլին, ուրիշ կը հասկըցուի թէ մարդ ծախելու և դնելու օրէնքը դեռ չէ վերցած Տոճկաստանէն:

Կիւրակէն երկուշաբթի լուսնալու գիշերը նէնի-չարչի, պանդոկի մի մէջ զօղութիւն մ'եղաւ:

Պանդոկապետը հոն չը գտնուելով չարագործք 20 Օսմ. սակի և յիսունի չափ արծաթեայ նիւթեր զողցեր են:

Յիշեալ պանդոկին մէջ չորս հինգ օրէ 'ի վեր կեցող մարդու մի վերայ կատարածներ կը լինին:

Երեք ամիս յառաջ Ղալաթիւս, Գուրչունլու մաղապայէն 5850 լիրա զողցող չարագործն երկուշաբթի առաւօտ Բերայի մէջ ծախեալ ոսկեկաններու շնորհիւ բանուէր է:

Չարագործը յիշեալ պանդոկին ծառայն ըլլալով խոստովանեք է իւր յանցանքը և միանգամայն ստակին ուր պահած ըլլալն ալ յայտնէր է:

Յիշեալ լիրայներն անմիջապէս դրա. նուեր և իրենց տէրերուն յանձնուէր են:

Ս. յ վերջիններն անշուշտ երախտապարտ պարտին լինիլ Բերայի միւթէսարըքին:

Կիւրակէ օր երեկոյեան ժամը ինչին չորս հայազիւք, Բանկայի, սըրճարանէ մի դուրս կ'ընէին իրենց տունը երթալու համար:

Իրենցմէ երեքը ճամբէն անցնելով

վայրկեան մի գերեզմանատան պատին
երկայնքը կեցան: Զորքերը ալ ուղեց
նոցա հետ միանալ, սակայն երկու ձի-
ով ընտած կառք մի սաստիկ վազելով
անցնելու ժամանակ զանի գետինը գը-
լորեց և որովայնին վերայէն անցաւ:

Կարծեցին թէ խեղճը երկու կտոր
եղած է, սակայն ծանր վտանգ մ'եր-
բէք չը պատահեցաւ:

Անիւնները մարմնայն վերայ միայն մի
քանի կապուտակ նշաններ թողուցին:
Բազումներէն մին ալ քիչ մի փնտա-
ւեցաւ առանց կտորելու:

— Կիրասօնէն կիմացնէ թէ այս տա-
րի սոյն գաւառին տասանորդութիւննե-
րըն անցեալ տարիէն աւելի բարձր դը-
նով կը ծախուին:

Անցեալ տարի երեք աւելց տասա-
նորդութիւնները 8,750 Օսմ. իրա ար-
դիւնը բերերեն տէրութեան դանձումն.
այս տարի նոյն աւելները 13,000 իրայի
մօտ արդիւնը ունեցեր են:

Նաև յիշեալ գաւառին մէջ այս տա-
րի կաղինները խիստ առատ են եղեր,
կըսուի թէ 200,000 կենդինարի (8,800
000 հօխայ) չափ կաղին պիտի ելնէ որ
անցեալ տարիէն 90,000 կենդինար ա-
ւելի է:

— Սէր-Վիլչէն էֆ. ի եզրայր վաճառա-
կան Մեծ. Յակոբ աղայ Վիլչէնեան ե-
րէկ Աշաճա-Համամ ըստած բաղնիքին
մէջ յանկարծակի մեռաւ, մարմինը դա-
գազի մէջ գրուելով Ղալաթիոյ Ս. Լու-
սաւորիչ եկեղեցին տարուեցաւ:

ՀՆՈՒԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրլին, 30 յուլիս:

Գաղղիական փոխառութենէն հոս
երկու միլիար, Յրանքօրթի մէջ չորս
միլիար ստորագրուեցաւ:

Վիլչէնա, 30 յուլիս:

Գաղղիոյ փոխառութենէն միլիար մի
ստորագրուեցաւ հոս:

20 վ. երեկոյ:

Բումբէրի բաժինը	76,60
Աւստրո-Օսմ. պանքա	138,75
Պրէտի Աւստրո-Օսմ. Բնի.	149,50
Անկլո-Պանք	303,80
Ա.ճիօ	108,25

Կը կարծուի թէ իրաւարար ատենին
նիստերը տակաւին երկու ամիս պիտի
տևեն:

Հոսմ, 29 յուլիս:

Կը ծանուցանեն թէ Պապը մօտերս
չըլաբերականաւ մի հերձեալ Հայ-Վա-
թիոյի կամ Հասունեանները Բահանա-
յապետական բանադրանօք Եկեղեցիէն
բոլորովին բաժանեալ պիտի հրատա-
րակէ:

Վիլչէնա, 29 յուլիս, 8 ժ. 30 վ.
երեկոյ:

Յրանաօա-ժօղէֆ և Նիլեօմ կայսերը
Սայցալուրի մէջ տեսակցութիւն մի
պիտի ունենան, յետոյ Պէրլիէրսկա-
տընի մէջ Պափիէրայի Թագաւորին հետ
պիտի տեսակցին:

Զմիւռնիոյ Աւստրո-Հունգարական
ընդհ. հիւպատոս Պ. Յէզըրը պիտի ի
Պատէն կը դառնուի. օգոստ ամսոյն վերջը
իւր պաշտօնատեղին պիտի վերադառնայ:
Հէսի մեծ-դքսին այրի կիներ մեռաւ:
Պէրլին, 29 յուլիս:

Ռուսիոյ կայսրը, բազմաթիւ անձանց
ուղեկցութեամբ, յառաջիկայ օգոս-
տոս վեցին քաղաքս կ'սպասուի:

Մեծ քաղաքը Գաղղական փոխա-
ռութենէն երկու միլիար ստորագրեց:
Հոսմ, 29 յուլիս:

Ողողմանց առթիւ Սէնիս լեռան հետ
մեր ունեցած հաղորդակցութիւնը դադ-
րեցան:

Յորենի հունձքն ոչ նուազ և ոչ ա.

ռատ, իսկ եպիսկոպոսներն հունձքը:
ընդհակառակն, առատ է:

Հայերը բանագործը չըլաբերական
մի կ'սպասուի վայրկեան առ վայրկեան:
Թէհէրան, 26 յուլիս:

Մեծ Եպիսկոպոս, երկու պաշտօնէից
և Նազիմ Լալիէլը ընկերակցութեամբ
քաղաքէն մեկնեցաւ Լիւր երթալու հա-
մար՝ ուր Շահը կը գտնուի: Կը կարծը-
ուի թէ այս ճանապարհորդութեան նը-
պատակը բարեկարգութեանց և խորհ-
ուած շինութեանց մասին Ն. Վեհա-
փառութեան վերջին վաւերացումն ըս-
տանալ է: Մեծ Եպիսկոպոսին բացակա-
յութիւնը քանի և չորս աւուր չափ պի-
տի տևէ:

Ճէնէվրա 28 յուլիս:

Ներկայացեալ չորս առիթներու մէջ
ժողովապետակ շրջենաւուց սպառազի-
նութիւն արդիւնելու համար՝ Անգղիոյ ա-
մեն կարելի միջոց ի գործ դրած ըլլալ
կամ չըլլալն հասկնալու համար, վե-
րըստին Անգղիական օբէյնքներն աչքէ
անցնելու կարևորութիւնը պատճառ ե-
ղաւ որ իրաւարար ատենին իւր նիս-
տերն ընդհատէ:

Անգղիա նոյն առիթներէն երեքը կը
մերժէ. իսկ չորրորդի համար կ'ըսէ թէ
անգղիական կառավարութիւնը անոր
համար հրահանգներ տուաւ, սակայն իւր
հրամաններն անմիջապէս չը դարձադը-
ւելով, Աւստրոս կըրցաւ խոյս տալ:

Կապահովեմ թէ իրաւարարը Ս. Լու-
սայի պատճառած փնտսուց դուրսը 7
միլիոն, Յելլոյի և միւս երկու շրջե-
նաւուց պատճառած փնտսուց համարաւ
3 միլիոն միլիոն տոլար պիտի որոշեն:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲՕՆՍՈՒՏ

Յուլիս 19 երեկոյն գոց	57—54
» 20 բացուեցաւ	58—6
Ժամ 5	57—59

Փոխ. 1863 ի	Ֆր. 539—
» 1865 ի	» 549—
» 1869 ի	» 518—
Թրոմուէ	Ղրջ 1295—
Երկաթուղի Բումբէրի	Ֆր. 177—

ԸՆԹԱՅՐ ԴԲՄՈՑ

Անգլ. լեռա	109—10
Ռուս ֆրաքցոց	87—3
Ռուս Եմբերկալ	89—8
Քրքմից	51—17
Արմաթ մէհալից	1—27
Հիւրդոց	104—20
Մէթալիք	104—28
Պրէնձ	119—20

ԿՍՐԵՒՈՐ ԱՋԳ

Հրաւեր — Մեծ-բոյ Անգլո-Գործադիր
Ընդհանրական:

Վաղը՝ որ է ուրբաթ յուլիս 24,
Գործադիր Ընկերութեան ապրիլ 30 ի
Ընդհանուր Ժողովոյն երրորդ նիստը
պիտի գումարուի:

Ընկերը կը հրաւիրուին ի Վեղիք խան
գետնայարկ թիւ 40, Գործադիր Ըն-
կերութեան տպարանը, ժամ ճիշտ
5 ին:

Բացակայ եղողը, տրուած ո և է ո.
ընդմոտեց դէմ, յետոյ բողոքելու իրա-
ւունք չ'ունին. ոչ ոք կրնայ իւր քը-
ւէն ուրիշ յանձնել:

19 յուլիս 1872 Վ. Պոլիս

Տեսուչ

ԳՈՐԾԱԿԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Յ. Յ. ՉԵՆԻՔԻԱՆ:

ԱՅԼԵՒԱՅԼ-Ք

Բարեղի լրագիրը սա հետեւեալ գէպ-
քը կը պատմեն ընդարձակապէս:

«Երէկ առաւօտ, կ'ըսեն, ժամը 11
ին, մանկամարդ խեղկատակուհի մի,

ի Մէնթ-Լուի կանանց բաղնիքը կ'եր-
թար, ծերուկ մի սկսաւ սերտ բա-
րեկամութիւն ընել իրեն հետ և ըսել
թէ զինքը շատ կը սիրէ:

Կինը մերժեց զանի, բայց ծերուկը
այդ մերժումը բանի տեղ չդրաւ:

Վերջապէս Սրբօրի կամուրջն հասան,
և հոն ծաղրական գաղափար մի ըս-
տաւորեց շուտով մանկամարդ կնոյ
միտքը, ուստի ըսաւ ծերուկին:

— Կըսեք թէ զիս շատ կ'սիրէք, սա-
կայն այդ սէրն ինչ խեղկատակութեամբ
պիտի կրնաք անպաշտօնանել ինձ, ես
կըսեմ թէ, ծերուկ, եթէ զիս կը սիրէք,
ահա Սէնը (Բարիզու գետը), նետուեցէք:

Ծերուկը վայրկեան մի վարանեցաւ,
սակայն սոսկալի աղաղակ մի ձգելով և
առանց ծերութեան նշան մի ցոյց տա-
լու՝ գերկնդխառնեցաւ կնոյ հետ և
զայն կամուրջին վերէն գետը նետեց
և հետի ապէս ինք ալ նետուեցաւ՝ այն-
պէս որ անցորդք չը կըրնին հասնիլ և
զինքը բռնելու:

Տասը վայրկեան հաղիւ անցաւ, եր-
կուքին մարմինն ալ ջրոյն մէջ քարի
մի վերայ կը տեսնուէին սակայն մին
անշնչացեր էր:

Ծերուկը խեղդուած ըլլալով անծա-
նօթ վիճակ մ'ունէր, միւսը դեռ կը
չնչէր:

Պէտք եղած խնամքներն ի գործ
դրուելով կնոյ խնքը գլուխն եկաւ և
կառքով իւր տունը դնաց:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԳԱՄՄԵԼԻԱԶԱՐԳ ՏԻԿԻՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ՅՈՎ. Հ. Վ. Ա. Յ. ՄԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԿԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾ ԶԻՆԳԵՐՈՐԴ

Գաղղիացի մեծանուն զորադէտ Ալեքսանդր
Տիւմայի որդին, հեղինակած է սոյն գործը
և որոտուող վէրը, որ յայտ յայտնան կը
ցուցնէ թէ վստահութեամբ կարծուած կանանց
սրտերուն մէջ անգամ ամբիժ սիրոյ և սուս-
քինական զղացմանց նշաններ կընան զը-
նուիլ:

Կանանց կենցաղական խնդիրն այժմու քա-
ղաքակրթութեան միտքը մեծապէս կ'զբաղե-
ցնէ. և որովհետեւ ամեն ուղղ իւր կեցու-
թիւնն ինքնապէս փոքր ի շատ բարեկարգե-
լու ձեռնարկած է, արժան է որ այս տեսակ
վէրերը ժողովրդեան ամեն դասերուն մէջ
տարածուին. այս նպատակաւ ահա Գործադիր
ընկերութիւնը շնորհակալութեամբ ընդունած
և հրատարակած է այս գործը ի յարգմանու-
թիւնը՝ զոր երկարատևութեամբ մեծարոյ Յովհան-
նէս Էֆ. Վ. Աճէմեան:

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց խա-
նութիւնը և կամուրջին զիստ «պարագայն»:
Գին կէս արծաթ մէկտո, ամբողջ զործը 304
երեսներէ կը բաղկանայ:

Ս. Ղ. ՔԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԻՐ

ԳԱՐՄԱՆՆԵՐՆ

Ի ԳԻՒԴՈՐԼՍ

ԳՐԵՑ

ԳԻՐԳ. Մ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

168 երեսներէ բաղկացեալ գրքոյկ
մ'է՝ որ կը խօսի ծուլութեան, երկրա-
գործութեան, աշխատասիրութեան և
միաբանասէր ոգւոյ վերայ:

Թէև յարգոյ հեղինակն այս գրքոյ-
քը զիստաւարաբար գաւառացւոյ համար
դրած է, սակայն Կ. Պոլսեցի ընթեր-
ցողը միանգամայն զայն կարդալով
կրնան բաւական օգտուիլ:

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց
քով:

Գին 8 շըշ:

Պետրոս Գուրեանի գործոց հրատա-
րակիչ մասնաժողովը ներկայիւս կը յայ-

տարարէ. թէ՛ սոյն վաղամեծիկ հեղինա-
կին երկասիրութեանց տպագրութեան
ձեռնարկն ի զուլիս հանած է, ինչպէս
որ խոստացած էր նախորդ յայտարարու-
թեամբ մը:

Հրատարակութիւնը կը բաղկանայ 500
երես ութածալ հատորէ մը՝ որ կը պա-
րունակէ հինգ ընտիր թատերական և
խել մը բանաստեղծական հեղինակու-
թիւններ:

Մէկ հատորոյ զինն է 1 1/2 արծ. մէ-
հիտ. իսկ ըստանորդաց համար 1 մէհիտ:

ՆԵՐՇԵՂՈՒԹԻՒՆՔ ԱՐԴԱՆԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ԿՍՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՆԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԳՐԵՑ

Յ. Ա. Յ. ՄԵԱՆ

Որ կը պարունակէ բանասիրական և
բարոյական նիւթոց վրայ դրուած զանա-
զան խորհրդածութիւնք:

Գին 3 շուրուշ:

ՏԻՒՐՊԻՆԻ ԱՇԳ

ՎԷ

ՄԱՀՊՈՒՊԷՒ ՄԻԼԷԼ

Վ. Արեւեան էֆէնտիի հեղինա-
կութիւնն եղող սոյն սիրային և խիստ
հետաքրքրաշարժ վէպը՝ որ 31 օրերու
բաժնուած է, տեսար առ տեսար ի ընյս
կընծայուի:

Ամբողջ գործը 10 տետրերէ կը բաղ-
կանայ, և իւրաքանչիւր տետր 2 շըշ.
կը ծախուի, ամեն Հայ գրաւաճառաց
և լրագիր ծախողներու քով և կամուր-
ջի գրուիլը պարագայն:

Գաւառեցի — Վեջ փողոյ Մեծ-բոյ

Գործադիր Ըն-

Ա. Կ. Յովհաննէս Էֆ. Շահինեան:
Ա. Յ. Նիկողոս Էֆ. Սիմոնեան:
Ա. Ս. Պետրոս Էֆ. Ս. Մարտիկեան:
Ա. Մ. Ս. Յարութիւն Էֆ. Քաղաքեան:
Ա. Մ. Ս. Արմաշու վաճառար Ս. Գեորգ Ս.
Արքեպիսկոպոս:

Ա. Ս. Ս. Ս. Գրիգոր Էֆ. Գալաթեան:
ԲԱՂԷՇ. Ս. Ս. Մամուրէ վարդապետ:
ԲԱՂԷՇ. Ս. Ս. Պետրոս վրդպ. Բաղաթեան:
ԵՕՁՂԱՍ. Ս. Յարութիւն Էֆ. Տէվէնեան:
ԵԲՁՂԱՍ. Ս. Յարութիւն Էֆ. Ղազանեան:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Փորթուղաթեան:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:

ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:

ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:

ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:

ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:

ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ:
ԵԻՂԱՍ. Ս. Միլիտէ Էֆ. Ս. Միլիտէ Ս. Միլիտէ: